

Seminar om Vassdragsforvaltning og lokal medvirkning

Oppsummering

Oslo Elveforum, Lysakervassdragets Venner og Bærum Elveforum arrangerte seminaret Vassdragsforvaltning og Lokal medvirkning onsdag 27. april 2016. Seminaret ble holdt på CIENS, Forskningsparken på Blindern. På seminaret var det 69 deltakere, derav 16 foredragsholdere.

Bakgrunnen for seminaret - utfordringer

Vårt initiativ var underbygget av strategien til Oslo Elveforum der forvaltning av den blågrønne strukturen er et sentralt tema, og av Miljødirektoratet som i sitt tildelingsbrev til Bærum Elveforum oppfordret til å spre kunnskap om arbeidet til andre kommuner og vannregioner.

Vi ville undersøke hvordan interesseorganisasjoner med tilknytning til elver og vassdrag får innflytelse på kommunenes arbeid. Vi ville vise hvordan man bygger nettverk, og hvordan man kan få til godt samspill med forvaltningen. Vi ga eksempler på hvordan man kan drive politisk påtrykk. Vi viste hva man har gjort i kommuner der elvegrupper og elvefora har bidratt med erfaring og kompetanse.

Hva legger man i begrepet vassdragsforvaltning, og på hvilke områder kan lokal medvirkning være en fordel? Hva er fordelene med lokal medvirkning? Hvilke utfordringer ser kommunene for seg når det gjelder lokal medvirkning?

Programmet er vedlagt.

Foredragene er lagt ut på Bærum Elveforums hjemmesider - www.baerumelv.no (<http://b-elveforum.forening247.no/>).

Hva oppnådde vi?

Medvirkning i teorien

I Vannforskriftens paragraf 27 om offentlig deltakelse og informasjon står det:

Vannregionmyndigheten skal i samarbeid med vannregionutvalget tilrettelegge for at alle interesserte gis anledning til å delta aktivt i gjennomføringen av denne forskriften og særlig ved utarbeidelse, revisjon og oppdatering av forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer.

På forespørsel skal det i samsvar med miljøinformasjonsloven gis tilgang til bakgrunnsdokumenter og opplysninger som er brukt ved utarbeidelsen av forvaltningsplaner.

I Miljøinformasjonslovens kapittel 5 står det om deltakelse i beslutningsprosesser av betydning for miljøet, at man har rett til å delta i beslutningsprosesser knyttet til utformingen av regelverk, planer og programmer:

Offentlige myndigheter skal i forbindelse med arbeidet med utformingen av regelverk, planer og programmer som kan ha betydning for miljøet, gi

allmennheten mulighet til å komme med innspill. Dette skal gjøres på stadier og med tidsrammer som sikrer reell mulighet til å påvirke beslutningene. Allmennheten skal i denne forbindelse gis nødvendig informasjon.

I Vannforskriftens veileder står det at medvirkning er et suksesskriterium for å oppnå godt vannmiljø. I moderne naturforvaltning skal interesseorganisasjoner og allmennhetens interesser bli hørt hele veien. Men kommuner og myndigheter er ofte ikke klar over det, eller vet hvordan de skal få det til. For organisasjonene er det så mange og omfattende saker at man ikke klarer å følge med på alt.

Medvirkning i praksis

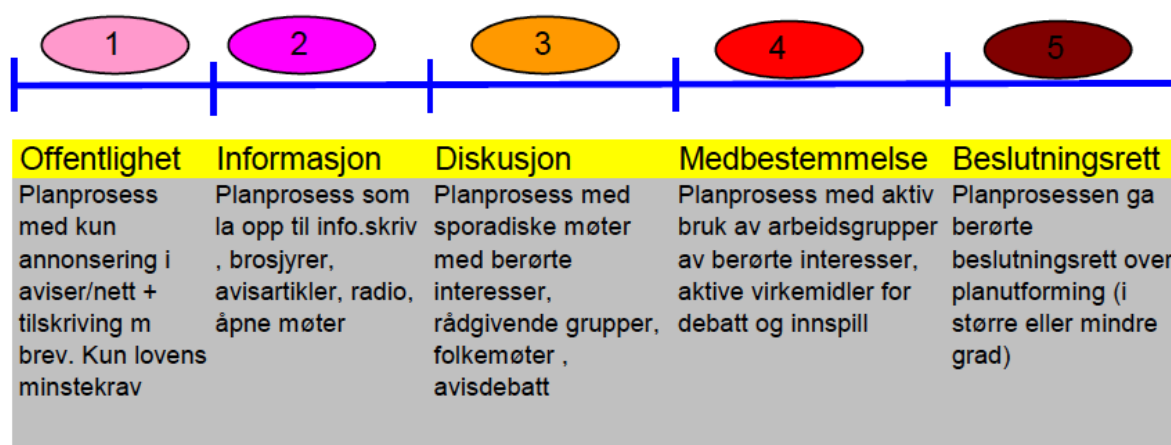
- ✓ I noen kommuner og noen vannområder får man dette til. Men i mange kommuner er det neppe god nok samhandling mellom forvaltningen og interesseorganisasjoner. Her har man et forbedringspotensiale. Vannregionutvalgene har et spesifikt ansvar. Formodentlig er det Miljødirektoratet, som øverste ansvarlig i arbeidet med Vannforskriften, som må lage verktøy for samarbeid, og instruere vannregionmyndighetene til å bruke verktøyet godt. Vannområde PURA er et godt eksempel på hva man kan få til med godt samarbeid mellom forvaltningen og organisasjonene.
- ✓ I utgangspunktet burde det være kommune som inviterer interesseorganisasjonene til samarbeid. De kan etablere kontaktgrupper eller ressursgrupper innen miljø, natur og friluftsliv. Imidlertid står det på vannportalens webside om medvirkning at initiativet til medvirkning ligger hos de interesserte frivillige.
- ✓ Men Vannforskriften overlater initiativet til interesseorganisasjonene, som må side pushe på kommunene. Nesttunvassdragets Venner, Oslo Elveforum, Asker Elveforum og Bærum Elveforum kan bidra med kunnskap om hvordan man kan gå frem – slik som dette seminaret er et eksempel på. Vi kan også vise hva man kan få til med et visst press.
- ✓ Interesseorganisasjoner må kreve at de blir tatt med på råd og innspill, og det allerede helt i begynnelsen av planprosessen, helt fra den første forhåndskonferansen når utbygger ønsker seg en bit av et vassdrag. Alt for mange eksempler viser at kommunen og tiltakshavere binder seg til en utnyttelse som ødelegger elvemiljøet, før man får anledning til å komme med motargumenter. Det er alltid på sin plass å understreke at interesseorganisasjoner må bruke mye tid og legge ned mye egeninnsats – og dette må forvaltningen respektere når de tar imot og viderebehandler innspillene.
- ✓ Interesseorganisasjoner består i stor grad av ildsjeler med god lokal kunnskap og solid kompetanse innen samtlige områder som omfattes av vassdragsforvaltning. Kompetanse man ikke har selv henter man inn fra nærliggende fagmiljøer. Dette fikk vi mange eksempler på i foredragene og innspillene under seminaret. Det er ildsjelene som har fått til samarbeid, og ildsjelene som må sørge for at samarbeid blir initiert og gjennomført. Men selv om mye av arbeidet som legges ned er i form av frivillig innsats, kan det i mange tilfeller være nødvendig med noen offentlige midler, eller sponsormidler fra næringslivet som nyter godt av godt vannmiljø.
- ✓ Vi mener at vi fikk frem begeistring som ildsjelene representerer. Begeistring kommer når samarbeid er vellykket, og når vi sammen greier å oppnå målene om bedre vassdragsmiljø. Vi fikk også frem at forvaltningen

setter stor pris på samarbeid, og i flere tilfeller etterlyser enda bedre kontakt med og innsats fra interesseorganisasjoner.

Medvirkningstest

I sitt innlegg snakket Arthur Wøhni om medvirkning og samråd. Vi har tre medvirkningsnivåer: Ikke deltaking (manipulasjon, terapi, informasjon), grader av symbolsk deltaking (konsultasjon, blidgjøre/berolige, partnerskap), og grader av borgermakt (delegert myndighet, borgerkontroll).

Han viste denne figuren om medvirkningsforløp og grader av involvering:

Etter Tore Sager

Med dette som bakgrunn kan man vurdere hvor langt man har kommet i medvirkningsforløpet.

Egenevaluering

Vi har i etterkant av seminaret spurt oss selv:

- Er vi fornøyd med det offentliges innsats? Svaret er både ja og nei, avhengig av kommune og sak
- Tok vi opp de riktige utfordringene. Svaret er ja.

Deltakere

Deltakerne kom fra frivillige organisasjoner og kommunal forvaltning fra kommuner i Vannregion Glomma og andre vannregioner. Videre hadde vi med representanter fra NVE, Miljødirektoratet, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Akershus Fylkeskommune, NIVA, SABIMA, NMBU og Norsk ornitologisk forening.

En oversikt over deltakerne er vedlagt.

Budsjett

Oslo Elveforum bidro med kr. 60 000 til arrangementkostnader, og Bærum Elveforum med kr. 30 000 til sekretærbistand. Bærum Elveforums midler kom fra Miljødirektoratet, som i 2015 støttet opprettelsen av forumet.

Vi anslår at arbeidsgruppens frivillige innsats er 150 timer fra vi begynte planleggingen i september 2015. Med en timesats på kr. 600 blir vårt eget bidrag på kr. 90 000.

Totalt har seminaret kostet kr. 180 000.

Arrangementskomiteen

Arrangementskomiteen, som også hadde tatt initiativ til seminaret, besto av Ida Fossum Tønnessen fra Oslo Elveforum, John Tibballs fra Lysakervassdragets Venner, og Erik Arnkværn og Bo Wingård fra Bærum Elveforum. Terje Bøhler fra Bærum Elveforum var seminarsekretær.

Hva nå?

Simon Haraldsen fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus oppsummerte seminaret. Han presiserte fire utfordringer som man står overfor i vassdragsarbeidet: Miljøgifter og tette flater, Nye former for utbygginger som energibrønner, Klimatilpasning og overvann, og Metodikk for avveining av samfunnsinteresser mot vassdragsmiljøet.

Arrangementskomiteen ønsker å gripe fatt i den siste utfordringen. Samfunnsinteresser omfatter utbyggere og brukere av elvemiljøet. Brukerne er innbyggerne og alt levende liv i og langs en bekk, elv, vann og våtmarksområder. Vi har startet prosessen med å søke om midler.

Seminar om vassdragsforvaltning og lokal medvirkning

Onsdag 27. april 2016 kl. 0830 - 1630, CIENS, Forskningsparken på Blindern, Gaustadalléen 21, 0349 Oslo

PROGRAM

Tid	Programpost
0830	Registrering, kaffe
0900	Innledning <ul style="list-style-type: none">• Åpning v/leder Bo Wingård, Bærum Elveforum• Vassdragsforvaltning v/leder John Tibballs, Lysakervassdragets Venner• Rammer og premisser v/seniorrådgiver Inger Staubo, NVE• Vannforskriften og Tiltaksplanene, v/prosjektleder Heidi Kristensen, Vannområde Oslo• Medvirkning - muligheter og utfordringer for frivillige v/ vannkoordinator Åsa Renman, Sabima, Norsk Friluftsliv og SRN (WWF-Norge, NJFF, NNV og DNT)
1030	Pause
1100	<ul style="list-style-type: none">• Fylkeskommune som planeier, hvordan følger AFK opp vannforvaltningsplanen, og hvorfor er samarbeid mellom offentlige og private/frivillige aktører nøkkelen til suksess for å oppnå godt vannmiljø? v/Anja Celine Winger, Akershus Fylkeskommune
1120	Vi fikk det til! <ul style="list-style-type: none">• Eksempel på kommunalt samarbeid - politikere, forvaltningen og Oslo Elveforum v/spesialrådgiver Ida Fossum Tønnessen, Oslo Elveforum• Hvordan gikk vi frem for å få rehabilitert dammene i Varåsvassdraget? v/styremedlem Mette Sperre, Naturvernforbundet i Fet• Lokal medvirkning i Vannområde PURA V/prosjektleder Anita Borge PURA
1230	Lunsj
1315	Elvefora og elvegrupper - hvordan jobber de? <ul style="list-style-type: none">• Lokalkunnskap, engasjement og politisk håndverk. v/leder Amund Kveim, Østensjøvannets Venner• Hvordan arbeider en elvegruppe? v/leder Julie Løddesøl Hoffselvens Venner• Erfaringer fra lokalt vassdragssamarbeid, v/leder Terje Aarsand Nesttunvassdragets Venner• Urbane vannmiljøutfordringer og -løsninger v/forskningsleder Sindre Langaas, NIVA.
1415	Kaffe
1430	Lokal medvirkning i praksis <p>Innledning og spørsmål, utveksling av informasjon om hva man har fått til og hva er mulig.</p> <ul style="list-style-type: none">• Tilsyn og skjøtsel v/parksjef Eilev Gunleiksrud og fiskerkonsulent Morten Merkesdal, Bærum kommune• Kunnskapsformidling om vassdrag v/Ruskengeneral Jan Hauger, Rusken• Prosessene rundt tiltaksanalysene i Vannområde Indre Oslofjord Vest, v/kommunaldirektør Samfunn Arthur Wøhni, Bærum kommune
1600	Oppsummering <ul style="list-style-type: none">• Senioringeniør Simon Haraldsen, Miljøvernavdelingen, Fylkesmannen i Oslo og Akershus
1630	Slutt

Seminar om vassdragsforvaltning og Lokal Medvirkning

Deltakerne

Institusjon/organisasjon	Deltaker	epostadresse
Akershus Fylkeskommune	Anja Celine Winger	Anja.Celine.Winger@afk.no
Alnaelva	Vidar Berget	post@etterstad.no
Asker Elveforum	Arve Tvede	arve.tvede@gmail.com
Asker Elveforum	Erik Helland Hansen	eehellandh@gmail.no
Asker Elveforum	Unn Orstein	unn.orstein@gmail.com
Asker kommune	Carla Kimmels de Jung	carla.kimmels.de.jong@asker.kommune.no
Bærum Elveforum	Bo Wingård	abwin@mac.com
Bærum Elveforum	Kjell Skovholt	kjellskovholt@hotmail.com
Bærum Elveforum	Merete Ulstein	merete.ulstein@gmail.com
Bærum Elveforum	Per Håkon Nervold	perhnervold@gmail.com
Bærum Elveforum	Steinar Grimsen	s.grimsen@live.no
Bærum Elveforum	Terje Bøhler	terbo@online.no
Bærum kommune	Arthur Wøhni	arthur.wohni@baerum.kommune.no
Bærum kommune	Eilev Gunleiksrud	eilev.gunleiksrud@baerum.kommune.no
Bærum kommune	Morten Merkesdal	morten.merkesdal@baerum.kommune.no
Bærum Kommune	Odd Willy Lørstad	lorstad@gmail.com
Bærum kommune	Ole Kristian Johansen	ole.kristian.johansen@baerum.kommune.no
Bærum Kommune	Ole Kristian Udnes	ole.udnes@baerum.kommune.no
Bærum Natur- og Friluftsråd	Erik Arnkværn	erikarnk@online.no
Bærum Natur- og Friluftsråd	Morten Heldal Haugerud	morten.heldal.haugerud@gmail.com

Drammens Sportsfiskere	Borgar Pedersen	borgar32@gmail.com
Drammens Sportsfiskere	Petter Øijord	bragernes@gmail.com
Fet kommune	Ann-Kathrine Kristensen	ann-kathrine.kristensen@fet.kommune.no
Frogn kommune	Linda Malm Schmidt	LINDA.SCHMIDT@FROGN.KOMMUNE.NO
Frogn kommune	Odd Henning Unhjem	ODD.HENNING.UNHJEM@FROGN.KOMMUNE.NO
Frogn kommune	Pernille Sandemose	pernille.sandemose@FROGN.KOMMUNE.NO
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Simon Haraldsen	Simon.Haraldsen@fmoa.no
Gjersjøelva	Harald Lundstedt	hlundste@online.no
Hoffelvens Venner	Hans Fredrik Horn	hans.fredrik.horn@gmail.com
Hoffselvas venner	Eivind Bødtker	eivind.bodtker@outlook.com
Hoffselvens Venner	Julie Løddesøl	juliejml@online.no
Lysakervassdragets Venner	Kirsten Tibballs	kbtibballs@yahoo.no
Lysakervassdragets Venner/Oslo Elveforum	John Tibballs	jetibballs@hotmail.com
Lørenskog Jeger og Fisk	Ole Johan Haakensveen	ole.johan.haakensveen@obos.no
Lørenskog Kommune	Terje Martinsen	tmr@lorenskog.kommune.no
Lørenskog Kommune	Yvona Holbein	yvohol@lorenskog.kommune.no
Miljødirektoratet	Sara Brekhus Zambon	sara.braekhus.zambon@miljodir.no
Miljøforeningen Akerselvas Venner	Are Eriksen	are.eriksen@getmail.no
Miljøprosjekt Ljanselva	Leif Bertnes	l-bertn@online.no
Miljøprosjekt Ljanselva	Trine Johnsen	johnsen.trine@gmail.com
Moss kommune	Knut Bjørndalen	knut.bjorndalen@moss.kommune.no
Naturvernforbundet i Fet	Mette Sperre	mette.sperre@gmail.com
Naturvernforbundet i Lørenskog	Per Flatberg	p.flatberg@gmail.com
Nesttunvassdragets Venner	Terje Aarsand	terje@nelv.no
NIVA	Frode Sundnes	Frode.Sundnes@niva.no

NIVA	Line Johanne Barkved	line.barkved@niva.no
NIVA	Sindre Langaas	sindre.langaas@niva.no
Norsk Ornitologisk Forening	Håkan Billing	leder@nofoa.no
NVE	Inger Staubo	inst@nve.no
Oppegård kommune	Endre Hoffeker	Endre.Hoffeker@oppegard.kommune.no
Oppegård Vel (Gjersjøelva)	Jan Erik Hokholt	jaer-hok@online.no
Oppegård Vel (Gjersjøelva)	Ragnar Dahl	ragnar@status.no
Oslo Elveforum	Frithjof Funder	hfunder@online.no
Oslo Elveforum	Ida Fossum Tønnessen	ida.fossum@getmail.no
Oslo kommune	Anne Siri Haddeland	annesiri.haddeland@vav.oslo.kommune.no
Oslo kommune, BYM, Vannområde Oslo	Heidi Kristensen	heidi.kristensen@bym.oslo.kommune.no
Oslo kommune, BYM	Terje Laskemoen	terje.laskemoen@bym.oslo.kommune.no
PURA	Anita Borge	Anita.Borge@as.kommune.no
Rusken	Jan Hauger	jan.hauger@bym.oslo.kommune.no
Røyken og Åros Jeger og Fisk	Knut Johan Ruud	knut.johan@NJFF.no
SABIMA	Silje Hansen	silje.hansen@sabima.no
SABIMA	Åsa Renman	aasa.renman@sabima.no
Studentlaget for NU/NNV ved NMBU	Lea Kristine Myklebust	lea.kristine.myklebust@nmbu.no
Vannområde Indre Oslofjord Vest	Ingvild Tandberg	ingvild.tandberg@baerum.kommune.no
Vannområde Morsa	Marit Ness Kjeve	Marit.Ness.Kjeve@valer-of.kommune.no
Vannregion Trøndelag	Bendik Eithun	bendik.eithun.halgunset@stfk.no
Vannsjø Grunneierlag	Halgunset	
Østensjøvannets Venner	Inge Afseth	inge.afs@live.no
Østensjøvannets Venner	Amund Kveim	amund.kveim@ostensjovannet.no
Østensjøvannets Venner	Leif Dan Birkemoe	dbirkemo@online.no